

KKO:N RATKAISUT KOMMENTEIN

II
2016

Toimittanut Pekka Timonen

ALMA TALENT
Helsinki 2017

KKO:n ratkaisuja on seurattu
numerosta 2016:48 (antopäivä 6.7.2016)
numeroon 2016:100 (antopäivä 28.12.2016) saakka.

Julkaisija ja kustantaja
Talentum Media Oy

ISBN 978-952-14-2988-0
ISSN 1456-3312

Taiton suunnittelu
Maria Mitrunen

BALTO print, Liettua 2017

Talentum Media Oy ryhtyi vuoden 1998 alussa julkaisemaan KKO:n ratkaisut kommentein -teosta, jossa eri oikeudenalojen asiantuntijat kattavasti kommentoivat kaikki KKO:n antamat ratkaisut. Lähtökohtana oli tarjota suomalaiselle lakimieskunnalle käyttökelpoinen työväline, jonka avulla oikeuskehityksen seuraaminen ja uusimpienkin ratkaisujen hyödyntäminen olisi entistä helpompaa. Teoksen ensimmäinen nide ilmestyi vuoden 1998 syyskuussa. Nyt käsillä oleva teos sisältää vuoden 2016 jälkimmäisen puolikkaan kaikki ratkaisut.

KKO:n ratkaisut kommentein -teos on lähes kahdenkymmenen ilmestymisvuotensa aikana vakiinnuttanut asemansa luotettavana oikeustapauskommentaarina. Sarjan teosten myötä kaikki annetut ratkaisut tulevat kommentoiduiksi tuoreeltaan.

Kustantajana kiitämme teoksen vastaavaa toimittajaa, dosentti *Pekka Timosta*, sekä muita kirjoittajakuntaan kuuluvia eri oikeudenalojen asiantuntijoita heidän merkittävästä panoksestaan.

Lopuksi toivomme saavamme lukijoilta teoksen rakennetta ja sisältöä koskevaa palautetta ja kehittämisehdotuksia, jotta julkaisu palvelisi käyttäjäkunnan tarpeita mahdollisimman hyvin.

Helsingissä 30.3.2017

ALMA TALENT PRO

Lukijalle

Korkeimman oikeuden ratkaisut kommentein -julkaisu sisältää korkeimman oikeuden julkaistut ratkaisut (ns. vuosikirjaratkaisut). Julkaisu sisältää kunkin tapauksen osalta koko ratkaisuselosteen. Keskeinen osa ovat kuitenkin jokaiseen ratkaisuun laaditut kommentit. Niistä ilmenevät ratkaisun sisältö ja perustelut sekä kirjoittajan arvio ratkaisun merkityksestä ja prejudikaattiarvosta. Kommentteihin on lisäksi liitetty tapausten hyödyntämisen kannalta tärkeää oheisaineistoa: tiedot aiemmasta samaan ongelmaan liittyvästä oikeuskäytännöstä, viittauksia oikeuskirjallisuuteen ja esitöihin sekä merkintä tapauksen sijoittamisesta lakikirjaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisut kommentein ilmestyy vuoden 2016 alusta lähtien sekä kahdena painettuna niteenä (tammi–kesäkuussa sekä heinä–joulukuussa annetut KKO:n ratkaisut) että kustantajan digitaalisessa Fokuspalvelussa. Digitaalisessa palvelussa ovat saatavilla myös aiempien painettujen teosten sisältämät kommentit vuodesta 1998 alkaen. Tämä vuosikirjan nide sisältää ratkaisut 2016:48–100.

Korkeimmalla oikeudella ja sen ennakkopäätöksillä on hyvin merkittävä rooli Suomen oikeuselämässä. Kuitenkin ennakkopäätöksistä käyty keskustelu on usein ollut vähäistä, eikä niiden merkitystä oikeusjärjestelmän kehittäjänä ja muotoajana ole aina ollut helppo mieltää. Tämän kommentaarin tavoitteena on korjata tätä asiantilaa. Kun kaikki ratkaisut kommentoidaan, lukija voi helposti muodostaa käsityksen sekä KKO:n ratkaisutoiminnasta yleisesti että kunkin ratkaisun merkityksestä erikseen.

Kommentit on laadittu käytännön lakimiesten tarpeita silmällä pitäen. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että kommentin avulla sekä saa nopeasti käsityksen ratkaisusta ja sen merkityksestä että löytää tiedot sellaisesta lisäinformaatiosta, jota asiaan syventymiseksi tarvitaan. Kommentit on siksi laadittu vaikiomuotoon. Jokaisen ratkaisun osalta teos sisältää seuraavat elementit:

1. Ratkaisun numero ja otsikkoteksti

Ratkaisun numeron ja KKO:n laatiman otsikon yhteyteen on liitetty kommentin kirjoittajan tai vuosikirjan toimittajan laatima asiaotsikko, josta ilmenee, mistä ratkaisussa on keskeisesti ollut kysymys. Ratkaisujen ruotsinkieliset otsikot on sijoitettu luettelona teoksen loppuun.

2. Tieto siitä, miten ratkaisu on sijoitettu lakikirjaan

Tämä sisältää säädöksen signumin lakikirjassa sekä säädöksen nimen tai lyhenteen ja tapauksen tarkan sijoituskohdan. Yleensä lakikirjaan on otettu tapauksen otsikko tai osa siitä; toisinaan kuitenkin vain viittaus tapausnumeroon. Lakikirjaviittaukset antavat lukijalle tietoa ratkaisuun liittyvistä lainkohdista KKO:n omien lakiviittausten ohella. Signumin avulla lainkohta löytyy helposti lakikirjasta.

3. Asiasanoitus

Asiasanoitus sisältää sekä KKO:n oman asiasanoituksen että kommentin laatijan tapaukseen liittämät asiasanat. KKO:n omat asiasanat on kursivoitu, jotta virallinen ja toimitettu aineisto erottuvat toisistaan.

4. Varsinainen kommentti,

jossa on kolme pääotsikkoa:

► *Mistä tapauksessa on kysymys?*

Tähän sisältyy lyhyt kuvaus ratkaisun faktoista ja keskeisestä ongelmasta. Siinä sekä täsmennetään, minkälaista tilannetta ratkaisu koskee, että tarvittaessa todetaan ratkaisun lopputulos.

► *Mihin ratkaisu perustuu?*

Tähän sisältyy analyysi ratkaisuperusteluista eli siitä, minkälaiseen argumentaatioon KKO on ratkaisunsa perustanut.

► *Mitä ratkaisusta seuraa?*

Tässä arvioidaan, minkälaisia vaikutuksia ratkaisulla on ja minkälaiseksi sen prejudisiaalinen merkitys muodostuu. Samalla tarkastellaan ratkaisun vaikutuksia oikeudellisen järjestelmän sisällä sekä nostetaan esiin siitä mahdollisesti aiheutuvia ongelmia. Lisäksi kommentit sisältävät viittauksia kirjallisuuteen, esitöihin ja oikeuskäytäntöön sekä arviointeja siitä, miten ratkaisu vastaa tai ei vastaa sitä tapaa, jolla ratkaistua ongelmaa on aiemmin hahmotettu.

5. Aiempi oikeuskäytäntö

Viittaukset sisältävät sekä KKO:n omat tapausviittaukset että kommentin laatijan lisäämiä tapausviittauksia. KKO:n omat tapausviittaukset on kursivoitu, jotta virallinen ja toimitettu aineisto erottuvat toisistaan.

6. Oikeuskirjallisuus ja esityöt

Viittaukset kohdistuvat uusimpaan ja keskeisimpään ratkaistua kysymystä koskevaan, pää-

osin kotimaiseen kirjallisuuteen ja tarvittaessa lainvalmisteluaineistoon.

7. Tapauksen koko ratkaisuseloste

Teksti on sama kuin Finlexissä.

Kommenttien kirjoitusvastuu on jaettu oikeudenaloittain siten, että teoksella on kahdeksan osastovastaavaa. Tämänhetkiset osastovastaavat ovat professori *Antti Kolehmainen* (perhe- ja jäämistöoikeus), professori *Risto Koulu* (prosessi- ja insolvenssioikeus), hallitusneuvos *Tarja Kröger* (työoikeus), professori *Tapio Määttä* (ympäristöoikeus), professori *Jaana Norio-Timonen* (yleissiviilioikeus), professori *Matti Tolvanen* (rikosoikeus) ja professori emeritus *Jarmo Tuomisto* (esine- ja vakuusoikeus). Yritystoimintaa koskevan sääntelyn alaan kuuluvien ratkaisujen kommentoinnista vastaa julkaisun toimittaja *Pekka Timonen*. Eri alojen kommenttien kirjoittajina on osastovastaavien lisäksi ollut useita muita tutkijoita ja muita oman alansa asiantuntijoita. Kiitän lämpimästi kaikkia kirjoittajia hyvin sujuneesta yhteistyöstä ja korkeatasoisesta työstä. Saman kiitoksen ansaitsee teoksen kustannustoimittaja, *OTK Juha Nurro*, joka on osallistunut paitsi tekniseen myös sisällölliseen toimitustyöhön.

Tämä kommentaari on laadittu käytännön lakimiehen työkaluksi. Teoksesta on saatu käyttäjiltä arvokasta palautetta, joka on myös otettu huomioon kommentaarin toteutuksessa. Jotta julkaisu täyttäisi tehtävänsä mahdollisimman hyvin, sitä tietenkin pyritään jatkuvasti kehittämään ja parantamaan. Palaute ja parannusehdotukset ovat siksi erittäin tervetulleita.

Helsingissä 30 päivänä maaliskuuta 2017

Pekka Timonen

Kirjoittajat

Hakalehto, Suvianna, lapsi- ja koulutusoikeuden apulaisprofessori, Itä-Suomen yliopisto

Halila, Heikki, siviilioikeuden professori, Helsingin yliopisto

Jämsä, Jurkka, hovioikeuden esittelijä

Kallio, Heikki, yliopistonlehtori, rikos- ja prosessioikeus, Itä-Suomen yliopisto

Kolehmainen, Antti, perhe- ja jäämistöoikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Koulu, Riikka, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto

Koulu, Risto, tutkimusjohtaja, University of Helsinki Conflict Management Institute

Koulu, Sanna, perhe- ja lapsioikeuden yliopistonlehtori, Lapin yliopisto

Kröger, Tarja, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Kurki-Suonio, Kirsti, ma. lapsioikeuden apulaisprofessori, Lapin yliopisto

Lindfors, Heidi, prosessi- ja insolvenssioikeuden yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

Malin, Kimmo, yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto

Määttä, Tapio, ympäristöoikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Norio-Timonen, Jaana, vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden professori, Helsingin yliopisto

Norros, Olli, urheilu-oikeuden professori, Helsingin yliopisto

Pölonen, Pasi, prosessioikeuden dosentti, Helsingin yliopisto

Suvantola, Leila, kihlakunnansyyttäjä

Tapani, Jussi, rikosoikeuden professori, Turun yliopisto

Tarvainen, Laura, väitöskirjatutkija, Lapin yliopisto

Timonen, Pekka, kauppaoikeuden dosentti, Helsingin yliopisto

Tolvanen, Matti, rikos- ja prosessioikeuden professori, Itä-Suomen yliopisto

Tuomisto, Jarmo, siviilioikeuden professori emeritus

Turunen, Santtu, tutkija, Helsingin yliopisto

Vaitoja, Jari, tutkija, Helsingin yliopisto

Viitanen, Marko, oikeustieteen tohtori

Viljanen, Pekka, rikos- ja prosessioikeuden professori emeritus

Sisällys

Lukijalle	7	
Kirjoittajat.....	9	
Sisällys.....	10	
Lyhenteitä	13	
KKO 2016:48	Yhdenvertaisuuslain mukaisen vaatimuksen kanneaika	15
KKO 2016:49	Paperilaskun maksullisuus	23
KKO 2016:50	Velan vanhentumisen katkaiseminen.....	33
KKO 2016:51	Konkurssivelkojan saatavan selvyys	39
KKO 2016:52	Seksuaalinen teko lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä	48
KKO 2016:53	Perhesuhteeseen perustuva työ syrjintä.....	55
KKO 2016:54	Pääkäsitteilyn järjestäminen hovioikeudessa	63
KKO 2016:55	Oikeudenkäyntikulut yhdessä käsitellyissä asioissa	70
KKO 2016:56	Ehdollisen vankeuden määrääminen täytäntöön pantavaksi.....	77
KKO 2016:57	Jatkokäsittelylupa ja vahingonkorvaus perusteettomasta kotietsinnästä... 85	
KKO 2016:58	Osakeyhtiön hallituksen jäsenen rikosoikeudellinen vastuu	90
KKO 2016:59	Asiayhteys ja tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta	101
KKO 2016:60	Testamentin tekeminen.....	108
KKO 2016:61	Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano.....	117
KKO 2016:62	Työsopimuksen päättäminen	128
KKO 2016:63	Itsenäisen kansainvälisen adoption tunnustaminen Suomessa	137
KKO 2016:64	Maataloustukisaatavat ja yrityskiinnitys.....	145
KKO 2016:65	Pakolaisaseman saaneen lapsen palauttaminen Haagin lapsikaappaus sopimuksen perusteella.....	153
KKO 2016:66	Laittoman maahantulon järjestäminen	163
KKO 2016:67	Omaisuu den ositus ja osituksen sovittelu	171
KKO 2016:68	Testamentin hyväksyminen.....	182

KKO 2016:69	Reklamaatio kiinteistön kaupan virheistä.....	190
KKO 2016:70	Irtisanomiskorvauksen ja työttömyysetuuden yhteensovittaminen	197
KKO 2016:71	Kotietsinnän edellytykset ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen	205
KKO 2016:72	Kartoittajan esteellisyys kiinteistötoimituksessa.....	214
KKO 2016:73	Identiteettivarkaus ja vastuu pikaluotosta	223
KKO 2016:74	Elatussopimus ja elatusavun palauttaminen.....	234
KKO 2016:75	Rikokseen perustuva velkaantuminen velkajärjestelyn esteenä.....	240
KKO 2016:76	Avustajaoikeuden loukkaus ja esitutkintakertomuksen hyödyntämiskielto	246
KKO 2016:77	Pysyvän haitan korvaaminen	255
KKO 2016:78	Omaisuuksien ositus	263
KKO 2016:79	Takuuajan jälkeinen vastuu rakennusurakassa	269
KKO 2016:80	Työsuhteen ehdon muuttaminen.....	276
KKO 2016:81	Huonontamiskiellon tulkinta	286
KKO 2016:82	Maksun tavanomaisuus takaisinsaannissa.....	294
KKO 2016:83	Päiväsakon määrään kohdistuva tuomionpurku	300
KKO 2016:84	Sairaus laillisena esteenä	308
KKO 2016:85	Liiketoimintakielto ja rikoshyödyn määrä	315
KKO 2016:86	Ankara vastuu ja kolmannelle aiheutuneen esinevahingon korvaaminen	326
KKO 2016:87	Salassapitovaatimuksen tutkiminen seksuaalirikosta koskevassa asiassa	334
KKO 2016:88	Anonyymien todistelun edellytykset.....	341
KKO 2016:89	Oikeuskanslerin muutoksenhakuoikeus	349
KKO 2016:90	Esteellisyyshiljaisuus ja virkavelvollisuuden rikkominen.....	355
KKO 2016:91	Tuomion perustelevuus ja vanhentumisväitteet	371
KKO 2016:92	Rekisterimerkintärikoksen tahallisuus.....	377